

ŽYDAI
יהודים

Nuo senų laikų žydai garsėjo kaip puikūs pirkliai ir amatininkai, todėl dar XIV a. Lietuvos kunigaikščiai juos kvietė atvykti į šalį ir čia įsikurti. Lietuvoje gyvenantys žydai dar vadinami litvakais. 1920 m. (tarpukariu) litvakai sudarė net 36 procentus visų Vilniaus gyventojų. Kaune žydų galimybės kurtis taip pat nebuvo ribojamos, todėl mieste jų sparčiai daugėjo. Žydai iš kitų tautinių mažumų išsiskyrė ne tik kaip geri smulkiųjų verslų vystytojai, bet ir kaip tauta, ypatingą dėmesį skirianti švietimui. Jie pirmieji berniukų švietimą padarė privalomą. Tai buvo išsilavinę žmonės, tarp jų daug gydytojų, teisininkų, vaistininkų ir kt. Net ir šandien žydai kartais vadinami „knygų žmonėmis“.

Kadangi Kaune žydai gyveno kelis šimtmečius, jų tautinėje bendruomenėje gimė ir užaugo ne vienas iškilus ir visame pasaulyje žino-

mas žmogus: grožinės hebrajų literatūros pradininkas Abraomas Mapu, savo tekstais Lietuvą išgarsinęs toli už jos ribų (jo pavarde pavadinta viena iš Kauno senamiesčio gatvių), rašytojas Romanas Gari, filosofas Emanuelis Levinas, muzikantė Nechama Lifšic, garsi anarchistė Ema Goldman, kilusi iš Vilijampolės, ir kt.

Žydų kultūros paveldas yra neatsiejama Lietuvos valstybės istorijos dalis. Tačiau žydų tautos istorija turbūt yra ir vienas skaudžiausių epizodų žmonijos istorijoje apskritai. Dėl Antrojo pasaulinio karo metais vykdyto žydų genocido, vadinamo Holokaustu, Lietuva neteko daugiau nei 90 procentų žydų bendruomenės. Holokausto tema iki šiol itin domina mokslininkus, rašytojus, istorikus ir kt.

סיפור העם היהודי

שוורים

תרגום לשפה העברית - ויקטוריה סיריישה אלון

לפני שנים רבות גידל יהודי אחד שני שוורים. הם גדלו וגדלו עד שעברו בגודלם את הרפת ואת הבית, שניהם ענקים לגובה ולרוחב. קרניהם היו כמו עצים, עניהם כמנורות ורגליהם כאתים.

יום אחד עבר לידם ילד קטן שאמר:

"הלשון של השור כל כך ארוכה עד שאינו יכול לתקוע בשופר".

כעסו השוורים והרימו את הילד על קרניהם. אישה אחת שראתה את ההתרחשות רצה אל השוחט. השוחט אמר:

"שוורים? צריך לשחוט כאלו שוורים".

השוורים ענו:

"אנחנו נשחט אותך קודם!"

שאל אותם השוחט:

"מהיכן תשיגו סכין?"

השוורים נהמו:

"אנחנו נוכל לשחוט אותך גם בלי סכין!" - והחלו לרוץ לכיוון השוחט עם קרניהם המופנות אליו. השוחט נבהל וברח, בקושי חי.

ראתה האישה שהעניין לא הסתדר והלכה לשוטר.

השוטר אמר:

"שוורים? צריך לכלוא בבית הסוהר שוורים כאלו".

Žydų liaudies pasaka

JAUČIAI

Iš jidiš kalbos vertė Mauša Šusteris

Kadaise žydas turėjo du jautukus. Jie vis augo ir augo, kol užaugo aukštesni už tvartą ir didesni už namą. Abu ir į aukštį, ir į plotį. Tų jaučių ragai – kaip medžiai, akys – kaip lemos, kojos – kaip lopetos.

Kartą pro šalį ėjo mažas berniukas ir pasakė:

– Jaučio ilgas liežuvis, jis negali pūsti šofaro¹!

Supyko jaučiai ir pakėlė berniuką ant ragų. Tai pamačiusi moterėlė nubėgo pas skerdiką. O skerdikas sako:

– Reikia tuos jaučius paskersti.

Šie atsiliepia:

– Mes greičiau tave paskersim!

Skerdikas klausia:

– Iš kur jūs gausit peilį?

Jaučiai mauroja:

– Mes galim ir be peilio! – Ir įsibėgėja į skerdiką atkišę ragus.

Skerdikas išsigando ir pabėgo.

Mato moterėlė, kad nieko nebus, nuėjo pas policininką. Policininkas sako:

– Reikia tuos jaučius į kalėjimą uždaryti.

Šie atsiliepia:

¹ Šofaras – muzikos instrumentas, gyvūno ragas (red. past.).

ואלה אומרים:

"אנחנו נכלא אותך בבית הסוהר קודם!"

דהף אחד השוורים את השוטר לקיר, והשני הצמיד אותו לקיר בקרניו, וכך עומד שם השוטר עד היום היום הזה.

והשוורים גדלו וגדלו.

יום אחד אמר ההודי:

" מספיק לכם לגדול, עגלים מקוללים. הגיע הזמן לעשות משהו".

" מה יכולים אנחנו לעשות?" שאלו השוורים.

"מה זאת אומרת מה?, הנה עומדים שני סלים. הרימו אותם על הקרניים ולכו לבקש תפוחי אדמה."

השוורים הרימו את הסלים על הקרניים ויצאו לדרך. הלכו והלכו, והגיעו לכפר הראשון. ישב שם

בחור נאה ליד השער. שאלו אותו השוורים:

"איך קוראים לך בחור נאה?"

"אני? שמי אנדריי"

השוורים צחקו, החלו לסובב את הסלים מעל ראשם ולגעור:

"אנדריי, לך ללול ותמלא את הסל בכרצים"

נבהל אנדריי והחל לברוח. ראו האנשים שאנדריי ברח וברחו אחריו. התזרזזו ראו זאת והחלו גם

הם לברוח. אחריהם – הכלבים והחתולים. התרנגולים החלו לקרקר, הכבשים לפעוץ, הכלבים לנבוח

והחזירים לצפצף בקול גבוה.

יצא מהבית משה הבריון ואמר:

"חיות, מה אתן מצפצפות, מה אתן בורחות?"

ואלו אומרות:

"אנדריי ברח".

– Mes greičiau tave į kalėjimą uždarysim.

Vienas jautis pastūmė policininką prie sienos, antras jautis prirėmė jį ragais. Policininkas ten iki šiol stovi.

O jaučiai vis augo ir augo.

Kartą žydas ir sako:

– Užteks jums augti, veršiai nelaimingi, laikas ką nors veikti!

– Ką mums daryti? – klausia jaučiai.

– Kaip tai ką? Štai stovi krepšiai, užsimaukit juos ant ragų ir eikit bulvių prašyti.

Užsimovė jaučiai krepšius ant ragų ir pasileido į kelią. Ėjo, ėjo ir atėjo į pirmą kaimą. Sėdi ten toks gražuoliukas prie vartų. Klausia jo jaučiai:

– Gražuoliuk, kuo tu vardu?

– Aš? Andrejus.

Jaučiai nusijuokė, ėmė sukti krepšius virš galvos ir mauroti:

– Andrejau, eik į narvą ir pridėk kiaušinių.

Išsigando Andrejus ir dėjo į kojas. Pamatė moterį, kad Andrejus bėga, ir pasileido paskui jį! Kiaulės tai pamačiusios irgi ėmė bėgti. Paskui jas šunys ir katės. Gaidžiai ėmė giedoti, avys bliauti, šunys loti, kiaulės žviegti!

Išėjo iš namo Moišė Galiūnas ir sako:

– Galvijai, ko jūs žviegiat, ko jūs bėgat?

Šie atsako:

– Nes Andrejus bėga.

Moišė klausia Andrejaus:

– Kas čia per jaučiai prieš vartus stovi?

Nuėjo Moišė Galiūnas link jaučių, atsistojo prieš juos ir kreipiasi:

